

Sygn. akt I C 188/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 września 2016 roku

Sąd Okręgowy w Częstochowie I Wydział Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Katarzyna Sidyk

Protokolant: Mateusz Kmieć

po rozpoznaniu w dniu 20 września 2016 roku w Częstochowie

na rozprawie

sprawy z powództwa A. C. i F. C.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

1. powództwo oddala;
2. zasądza od powodów A. C. i F. C. solidarnie na rzecz pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 3 617 zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;
3. nie obciąża powodów kosztami procesu w pozostałej części.

Sygn. akt I C 188/16

UZASADNIENIE

W pozwie skutecznie wniesionym w dniu 11 maja 2016 roku powodowie A. C. i F. C. wystąpili przeciwko pozwanemu (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. o pozbawienie w całości wykonalności tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 23 stycznia 2015 roku wydanego w sprawie XXV Nc 32/15.

W uzasadnieniu pozwu powodowie podali, że nakazem zapłaty wydanym w dniu 23 stycznia 2015 roku przez Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie XXV Nc 32/15 zasądzone od nich na rzecz (...) S.A. w W. kwotę 122 911 zł 58 gr z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu. Nakazowi temu Sąd nadał klauzulę wykonalności i na podstawie otrzymanego tytułu wykonawczego wierzyciel wystąpił do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Chrzanowie o wszczęcie postępowania egzekucyjnego (Km 3246/15), w ramach którego doszło do zajęcia wierzytelności powodów z tytułu nadpłaty podatku, a które to postępowanie zostało przekazane do dalszego prowadzenia Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym w Myszkowie Tomaszowi Nowakowskiemu. Powodowie podnieśli, że zobowiązanie wobec pozwanego, wynikające z zawartej umowy leasingu, zostało prawie w całości spełnione, tj. w kwocie 75 991 zł, na dowód czego załączyli do pozwu potwierdzenia wpłat. Zdaniem powodów, skoro nastąpiła spłata prawie całego zobowiązania, i to w okresie po wydaniu tytułu egzekucyjnego, dochodzenie tej kwoty w drodze postępowania egzekucyjnego jest niedopuszczalne, co uzasadnia żądanie pozwu.

Pozwany (...) Spółka Akcyjna w W. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na jego rzecz od powodów kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew pozwany zarzucił, że powództwo w niniejszej sprawie nie zostało w jakikolwiek sposób udowodnione mimo, że to na powodach w tym procesie spoczywa ciężar dowodu. Pozwany zaprzeczył, aby powodowie spłacili „prawie całe” zobowiązanie wynikające z zawartej umowy leasingu. Powodowie nie spłacili żadnej części wierzytelności objętej prawomocnym nakazem zapłaty wydanym przez Sąd Okręgowy w Warszawie z dnia 23 stycznia 2015 roku w sprawie o sygn. akt XXV Nc 32/15. Potwierdzenia wpłat, jakie dołączyli powodowie do niniejszego pozwu dotyczą operacji bankowych dokonywanych w 2011 roku oraz w pierwszej połowie 2012 roku. Dodatkowo przelewy te były kierowane w znacznej części nie do spółki pozwanej na spłatę wierzytelności wynikających z zawartej umowy leasingu, ale do podmiotu trzeciego, tj. (...) Bank (...) S.A. na spłatę innych wierzytelności niż umowa leasingu. Sąd Okręgowy w Warszawie stwierdził, że na dzień 23 stycznia 2015 roku zaległość powodów wynikająca z zawartej umowy leasingu wynosiła 122 911 zł 58 gr w zakresie samego roszczenia głównego. Nie powstały więc żadne okoliczności, po wskazanej dacie, które dawałyby podstawę do pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego przez tutejszy Sąd i zastosowania którejkolwiek z przesłanek art. 840 k.p.c. Pozwany stwierdził również, że podstawą tego żądania nie mogą być twierdzenia czy też zarzuty, które powinny być badane i oceniane w toku merytorycznego rozpoznania takiej sprawy.

Sąd ustalił, co następuje:

Pozwem z dnia 16 stycznia 2015 roku powód (pozwany w niniejszej sprawie) (...) Spółka Akcyjna w W. wystąpił o zasądzenie od pozwanych (powodów w niniejszej sprawie) A. C. i F. C. solidarnie kwoty 122 911 zł 58 gr wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20 listopada 2013 roku do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu powód powołał się na zobowiązanie wekslowe pozwanych. Podniósł, że jest remitentem weksla własnego wystawionego przez A. C. i poręczonego przez F. C., opatrzonego terminem płatności 19 listopada 2013 roku i miejscem płatności w W., z klauzulą „bez protestu”, na kwotę 122 911 zł 58 gr. Wskazał również, że należność wynikająca z weksla nie została przez pozwanych uiszczona, pomimo wezwania ich do zapłaty. Weksel miał charakter gwarancyjny, gdyż zabezpieczał spłatę wszystkich należności wynikających z zawarcia umowy leasingu z dnia 11 kwietnia 2012 roku.

Do pozwu powód załączył także rozliczenie umowy leasingu, z którego wynikało, że na sumę wekslową składają się: należności z tytułu okresowych opłat leasingowych i not odsetkowych w kwocie 5 580 zł 78 gr, odszkodowanie umowne w kwocie 20 452 zł 45 gr, kara umowna z tytułu opóźnienia w zwrocie przedmiotu leasingu w kwocie 101 041 zł 15 gr, pomniejszone o zwrot podatku VAT w kwocie 4 162 zł 81 gr. Łącznie kwota do zapłaty wynosiła zatem 122 911 zł 58 gr.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym z dnia 23 stycznia 2015 roku w sprawie XXV Nc 32/15 Sąd Okręgowy w Warszawie nakazał pozwanym A. C. i F. C., aby zapłacili solidarnie na rzecz powoda (...) Spółka Akcyjna w W. kwotę 122 911 zł 58 gr wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20 listopada 2013 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 5 154 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Pozwanym A. C. i F. C. przedmiotowy nakaz zapłaty wraz z odpisem pozwu z załącznikami został doręczony w dniu 4 lutego 2015 roku. Pozwani nie wnieśli zarzutów od nakazu zapłaty, w związku z tym uprawomocnił się on w dniu 19 lutego 2015 roku.

/ **dowód** : pozw z załącznikami (k. 2-15 akt sprawy XXV Nc 32/15), nakaz zapłaty z dnia 23 stycznia 2015 roku z adnotacją o prawomocności (k. 16 akt sprawy XXV Nc 32/15), potwierdzenia odbioru (k. 23, 24 akt sprawy XXV Nc 32/15)/

Na wniosek powoda Sąd nadał klauzulę wykonalności przedmiotowemu nakazowi zapłaty z dnia 23 stycznia 2015 roku. Na podstawie otrzymanego tytułu wykonawczego wierzyciel w dniu 13 kwietnia 2015 roku wystąpił do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Chrzanowie o wszczęcie postępowania egzekucyjnego (Km 3246/15), w ramach którego doszło do zajęcia wierzytelności powodów z tytułu nadpłaty podatku, a które to

postępowanie zostało przekazane do dalszego prowadzenia Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym w Myszkowie Tomaszowi Nowakowskiemu prowadzącemu egzekucję z nieruchomości dłużników (Km 101/16).

/ **dowód:** kopie dokumentów załączonych do akt Km 101/16 (poprzednia sygn. Km 3246/15) – w załączeniu/

Sąd zważył, co następuje:

Stosownie do art. 840§1 pkt 2 k.p.c. (w brzmieniu obowiązującym w dacie wniesienia pozwu w niniejszej sprawie) dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie. W myśl art. 840§1 pkt 1 k.p.c., dłużnik może w drodze powództwa egzekucyjnego kwestionować istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym, ale tylko niebędącym orzeczeniem sądu.

W myśl art. 840§1 pkt 1 k.p.c. możliwość kwestionowania istnienia obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym zastrzeżona została wyłącznie do tytułów nie będących orzeczeniami sądowymi, np. bankowych tytułów wykonawczych.

Wymaga podkreślenia, iż powództwo opozycyjne przewidziane w art. 840 k.p.c. nie może prowadzić do ponownego merytorycznego rozpoznania sprawy zakończonej prawomocnym orzeczeniem. W związku z tym nie jest dopuszczalne badanie słuszności wyroku sądowego (nakazu zapłaty), na podstawie którego toczy się przeciwko stronie egzekucja, ani też merytoryczna zmiana uprzednio wydanego prawomocnego orzeczenia w oparciu o przepis art. 840 k.p.c. (por.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 1972r., II PR 372/72, OSP 1973/11/222; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 3 października 2003r., I ACa 135/03, OSA 2005/7/29; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 2 listopada 2011r., I ACa 843/11, LEX nr 1133348; uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2012r., III CZP 16/12, OSNC 2012/11/129; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 30 czerwca 2016 r., V ACa 829/15, LEX nr 2073863).

Jeżeli do spełnienia świadczenia doszło po zamknięciu rozprawy, a w praktyce po zapadnięciu wyroku, to w takim wypadku mamy do czynienia z klasyczną podstawą powództwa opozycyjnego, opartego na zdarzeniu powodującym wygaśnięcie zobowiązania w postaci świadczenia. Podstawą takiego powództwa nie może być natomiast twierdzenie dłużnika o spełnieniu świadczenia, jeżeli nie podnosił tego w postępowaniu rozpoznawczym. Przeciwno zasadności konstruowania powództwa w takiej sytuacji przemawiają dwa względy. Po pierwsze, ze sformułowania ustawy „jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie” wynika, że chodzi o zarzut zgłoszony przez pozwanego, do którego jednak sąd się nie ustosunkował, nie może być bowiem przedmiotem rozpoznania sądu okoliczność niepodniesiona przez stronę. Po drugie, uznanie że dłużnik może zgłosić zarzut spełnienia świadczenia dopiero po zamknięciu rozprawy i powoływać go jako podstawę powództwa opozycyjnego z art. 840§1 pkt 2 in fine k.p.c. godzi w fundamentalne instytucje prawa cywilnego, tj. prawomocność orzeczenia sądowego, związanie sądu i stron takim orzeczeniem (art. 365 k.p.c.) oraz powagę rzeczy osądzonej (art. 366 k.p.c.). Jak się powszechnie przyjmuje, stan powagi rzeczy osądzonej pociąga za sobą między innymi skutek w postaci prekluzji materiału procesowego (faktycznego) sprawy.

Jeżeli merytoryczne orzeczenie, a takim jest nakaz zapłaty, zapadło już po spełnieniu świadczenia przez dłużnika, to może on i powinien podnieść ten zarzut w zarzutach (sprzeciwie) od tego orzeczenia. Fakt spełnienia świadczenia mógł zostać zatem badany w drugiej fazie postępowania nakazowego (upominawczego), bo powód powinien w takim wypadku wnieść zarzuty (sprzeciw), podnosząc w nich zarzut spełnienia świadczenia. Inna wykładnia prowadziłaby do absurdalnego wyniku z tego względu, że dłużnik który w całości bądź w części spełnił świadczenie, mógłby nie podejmować obrony w sprawie wszczętej pomimo tego przez wierzyciela i dopiero z takim zarzutem wystąpić wytaczając powództwo opozycyjne. (por.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2015 roku z uzasadnieniem, II CSK 781/14, LEX nr 1918811).

Na marginesie należy dodać, że zmiana treści przepisu art. 840§1 pkt 2 k.p.c. obowiązująca od dnia 8 września 2016 roku, poprzez wprowadzenie możliwości oparcia powództwa przeciwegzekucyjnego na zarzucie spełnienia świadczenia tylko wtedy, jeżeli zgłoszenie tego zarzutu w sprawie było z mocy ustawy niedopuszczalne, dodatkowo wspiera przytoczoną powyżej argumentację odnośnie braku możliwości kwestionowania istnienia obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym i powoływania się na spłaty, które nastąpiły przed powstaniem tytułu. Gdyby dopuszczono możliwość badania takich okoliczności faktycznych, które zostały pominięte w postępowaniu rozpoznawczym jako spóźnione lub nie zostały w ogóle zgłoszone, to powództwo opozycyjne służyłoby „korygowaniu” orzeczenia wydanego w procesie, w którym dłużnik nie przytoczył faktów we właściwym terminie.

Tego rodzaju sytuacja występuje w niniejszej sprawie, która czyni niniejsze powództwo przeciwegzekucyjne niemożliwym do uwzględnienia. Podkreślić bowiem należy, że z dokumentów załączonych do pozwu, w szczególności z potwierdzeń wpłat (łącznie 75 991 zł 54 gr) oraz harmonogramu spłat i rozliczenia wynika, że wpłaty dokonywane były w latach 2010-2012, a więc przed wydaniem tytułu egzekucyjnego w postaci nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Warszawie, tj. przed dniem 23 stycznia 2015 roku. Zatem stosowne zarzuty powodowie mogli podnosić w postępowaniu rozpoznawczym przed Sądem Okręgowym w Warszawie. Nadmienić należy, że te same dowody wpłat powodowie przedstawili już do sprawy XXV Nc 32/15 Sądu Okręgowego w Warszawie, tyle że po upływie terminu do wniesienia zarzutów (k. 48-54 akt XXV Nc 32/15). Dodać trzeba, że nie było przeszkód, aby powodowie powołali się na te dowody wnosząc w ustawowym terminie zarzuty od nakazu zapłaty.

Ponadto, z dokumentu zawierającego rozliczenie umowy leasingu nr (...) (k. 18) wynika, że na kwotę objętą tytułem egzekucyjnym (nakazem zapłaty z dnia 23 stycznia 2015 roku), tj. kwotę 122 911 zł 58 gr składają się również inne należności niż te dotyczące opłat leasingowych, do których – wedle powodów - odnoszą się potwierdzenia wpłat. Należności z tytułu okresowych opłat leasingowych i not odsetkowych stanowią jedynie kwotę 5 580 zł 78 gr, natomiast pozostałą część zobowiązania stanowi odszkodowanie umowne w kwocie 20 452 zł 45 gr, kara umowna z tytułu opóźnienia w zwrocie przedmiotu leasingu w kwocie 101 041 zł 15 gr minus zwrot VAT w kwocie 4 162 zł 81 gr.

Z treści zeznań powódki A. C. wynika, że kwestionuje ona również zasadność obciążenia jej odszkodowaniem umownym i karą umowną, jednakże są to zarzuty, które jak wyjaśniono wcześniej, nie mogą być podnoszone w ramach powództwa przeciwegzekucyjnego, gdyż dotyczą okoliczności, które nastąpiły przed wydaniem tytułu egzekucyjnego i mogły być podnoszone w ramach zarzutów od nakazu zapłaty.

Podkreślić należy, że uznanie, iż także w toku postępowania przeciwegzekucyjnego jest możliwe poprawianie błędów popełnionych w postępowaniu rozpoznawczym przez stronę, która nie zgłosiła określonych zarzutów, byłoby nieusprawiedliwionym premiowaniem strony, która nienależycie strzegła swoich interesów i nie korzystała z praw przysługujących jej w toku postępowania rozpoznawczego.

W procesie o sygnaturze akt XXV Nc 32/15 Sądu Okręgowego w Warszawie nie obowiązywał żaden ustawowy zakaz co do możliwości zgłoszenia przez pozwanych (powodów w niniejszej sprawie) zarzutu spełnienia świadczenia i innych zarzutów dotyczących stosunku podstawowego, którego realizację zabezpieczał weksel.

Należy bowiem podkreślić, iż w stosunkach między wystawcą a remitentem (pierwszym wierzycielem) samodzielność zobowiązania wekslowego ulega złagodzeniu. Jeżeli zobowiązanie wekslowe jest ważne, wystawca (poręczyciel) może – w braku skutecznych zarzutów wekslowych – przeciwstawić zarzuty oparte na jego stosunkach osobistych z wierzycielem, czyli zarzuty dotyczące stosunku podstawowego. Może zatem kwestionować samo istnienie lub rozmiar roszczenia wekslowego ze względu na jego związek ze stosunkiem podstawowym. Sytuacja dłużnika wekslowego zależy więc od tego, czy odpowiada on wobec pierwszego wierzyciela (remitenta), czy też wobec kolejnego wierzyciela wekslowego (kolejnego nabywcy weksla). W każdym zaś wypadku może oczywiście podnosić zarzut dokonania zapłaty sumy wekslowej, czyli wywiązania się ze zobowiązania wekslowego.

(por. też: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2004r. z uzasadnieniem, VCK 427/03, Pr. Bankowe (...); uzasadnienie do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2006r., II CSK 205/06, OSNC 2007/9/139; wyrok

Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2005r., II CK 426/04, LEX nr 147229; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 września 2006r. z uzasadnieniem, I CSK 130/06, OSNC 2007/6/93; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2000r. z uzasadnieniem, V CKN 136/00, OSNC z 2001r., z. 6, poz. 89; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 13 lipca 2005r., I ACa 23/05, nie publ.; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 10 kwietnia 2013r., I ACa 849/12, LEX nr 1307408).

Mając zatem na uwadze, że powództwo przeciwegzekucyjne wniesione przez powodów A. C. i F. C. zmierzało faktycznie do ponownego merytorycznego rozpoznania sprawy, Sąd oddalił powództwo w niniejszej sprawie.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98§1 i 3 k.p.c. i art. 102 k.p.c. W niniejszej sprawie wystąpiła szczególna sytuacja, gdyż pozew pierwotnie wpłynął w dniu 23 listopada 2015 roku, a więc pod rządami poprzednio obowiązujących przepisów §2 ust. 1, 2, §4 ust. 1, §6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013r., poz. 490 ze zm.) wynagrodzenie pełnomocnika według stawki minimalnej wynosiło kwotę 3 600 zł.

Stosownie do §21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015r., poz. 1804), które weszło w życie z dniem 1 stycznia 2016 roku, do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia stosuje się przepisy dotychczasowe do czasu zakończenia postępowania w danej instancji.

W niniejszej sprawie jednak z uwagi na uzupełnienie braków pozwu po terminie należy uznać, że pozew formalnie skutecznie został wniesiony dopiero 11 maja 2016 roku, co uzasadniałoby przyjęcie, że stawka minimalna wynagrodzenia pełnomocnika pozwanego, według nowego rozporządzenia, wynosi 7 200 zł.

Mając jednak na uwadze powyższe okoliczności związane z wytoczeniem powództwa, jak i trudną aktualnie sytuację majątkową powodów wynikającą z ich zeznań, a także charakter sprawy, Sąd na podstawie art. 102 k.p.c. obciążył ich tymi kosztami w połowie, tj. zasądził na rzecz pozwanego kwotę 3 600 zł z tytułu kosztów zastępstwa procesowego i kwotę 17 zł z tytułu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. W pozostałej części Sąd nie obciążał powodów kosztami procesu.